

A település leletanyaga a korszakban megszokott módon csekély számú, azonban a jellegzetes, kézi korongolt, főképp tagolatlan peremű és helyenként hullámvonalalköteggel díszített edénytöredékek, illetve a nagy méretű hálónehézékek töredékei kétségtelenné teszik a településrészlet datálását. Az objektumokban – szintén a korszak más telepeire jellemzően – nagyobb mennyiségben voltak főlhalmozva római építőtéglák és *tegula*-töredékek. Az előkerült vassalalakok tanúsága szerint az itt lakók fémfeldolgozással is foglalkoztak.

A pósfai határrész feltárásában munkatársként közreműködött Hornok Péter régész. Az ásatáson részt vettek Keresztes Noémi Ninetta és Litauszki Zoltán (SZTE) régészhallgatók.

PAP ILDIKÓ KATALIN

185. Pölöskefő, Berek (KÖH 84579)

(Zala megye) Kk

A Nagykanizsai és a Letenyi kistérségekben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 17.–július 3. között végezték el az MNM NÖK munkatársai. A vizsgálat a tervezett nyomvonal tengelyétől mintegy 50–50 m széles sávban történt, mely 69 régészeti lelőhelyet érintett.

Ennek során Pölöskefő és Gelse között, a Principális-csatorna Ny-i partjától mintegy 130 m-re, a 7529 j. út É-i oldalán, 0,5–0,6 m magas kukoricásban, viszonylag jó megfigyelési körülmények között késő középkori kerámiatöredékek jelentek meg. Ezek egy új, korábban ismeretlen régészeti lelőhelyre utalnak.

Munkatársak: Skriba-Nagy Mónika régész, Skriba Pál és Vágus Anina régésztechnikusok.

TOKAI ZITA MÁRIA

Püspökladány, Görepart, Derítő (KÖH 75915)

(Hajdú-Bihar megye)

A lelőhelyen 2013–2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

186. Rád határa (Pest megye) Ó, Á, I

A Magyar–szlovák DNA 800 gázszállító tranzit vezeték fektetési munkálatai során a szentendrei múzeum munkatársai megelőző régészeti feltárásokat végeztek és a teljes nyomvonalon szakfelügyeletet biztosítottak. Rád határában az alábbi lelőhelyek kutatását végezték.

Bakonyok (KÖH 85843): A nyomvonal humuszolása során a községtől Ny-ra, a Bakonyok dombtető K-i lábánál egy kétosztatú árok került elő. Az objektumban régészeti leletanyag nem volt, de szerkezete és betöltése alapján biztos, hogy emberi kéz alkotta jelenség.

Cseke-Szitnya (MRT 9. k., 25/44. lh., KÖH 11362): A községtől D-re, a Burgundia-völgyre enyhén lejtő domboldal alsó részén fekszik a lelőhely. A nyomvonal – az elsődleges kutatások alapján – nem érintette, de a teljes humuszoláskor több objektum feltárta is előkerült. A feltárást 2013 novemberében

végeztük el. A munkálatok során 1 gödör, 2 külső kemence és 3 földbe mélyített ház került elő. Kiemelendő, hogy mindhárom házban megtaláltuk a kőből épített kemencét, illetve egyben a letapasztott járószint is megfigyelhető volt. A gödörből őskori, a 3 házból nagy mennyiségű Árpád-kori kerámiaanyag és állatsont került elő.

FARKAS ZOLTÁN

187. Rásonysápberencs, Szőlő-Alja (KÖH 84781)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B, Szk, Ge, A, H?, Á?

2013. április 9-én terepbejárást végeztek a Herman Ottó Múzeum régészei a település határában, a Vasonca-patakon létesítendő záportároló beruházáshoz kapcsolódóan. A terepbejárást során nagy mennyiségű késő bronzkori kerámiatöredék mellett előkerült egy díszített bronz karperec is. Április 11-én megtaláltuk azt a bronzkincset is, amelyből az említett bronzkarika a mezőgazdasági művelés során kimozdult. A bronzkincset összesen 3 lándzsa és 10 díszített bronz karperec alkotta. A 3 lándzsa szabályos rendben, a karperecek pedig eredetileg ezek közvetlen közelében helyezkedtek el. A bronzkincs egy valamikori településen belül, annak legmagasabb pontján, egy kisebb domb tetején lett elrejtve.

KALLI ANDRÁS

2013. október 24.–november 4. között régészeti megfigyelést végeztünk a záportároló kivitelezési munkái során. A munka keretében a gáttalp teljes területén, 6786 m²-en biztosítottuk a beruházási mélységben a tükörfelület kialakításának régészeti felügyeletét, melyből 5519 m² terület bizonyult pozitívnak. Az elvégzett munka nem érintette a tervezett árapasztó csatorna és a bekötőút területét, azonban ezek felszínén is gyűjtöttünk leleteket.

A megfigyelés során 210 régészeti jelenséget találtunk, melyek a középső neolitikumból (tiszdobi csoport), a késő bronzkorból (pilinyi kultúra), a szkíta korból, a római császárkorból (germán közösség), valamint a késő avar korból, esetleg a honfoglalás korából és az Árpád-korból származnak. Az előkerült objektumokról foltdokumentációt (fotó, mérés) készítettünk. A gáttalp területén, valamint a kitermelt földben Bacskai István több fémtárgyat is gyűjtött, melyek közül a legjelentősebbek egy késő bronzkori bronzsarló, egy római császárkori bronzfibula, egy ezüstpénz (I. Hadrianus dénár, 134–138, HADRIANUS AVG COS III PP és SALUS AVG felirattal), egy avar kori bronzcsat, egy honfoglalás kori pávás ezüstcsüngő, vas nyílhegyek, egy honfoglalás kori(?) ólomkereszt, egy Árpád-kori vasösztöke, valamint egy vassarkantyú.

Munkatársak: Galkó József, Gregóczi Gergő, Páll Gergely.

CSENGERI PIROSKA – L. HAJDÚ MELINDA – HORVÁTH ANTÓNIA

188. Regöly, Váralja utca (KÖH 87347)

(Tolna megye) A

A Gárdonyi, Kereszt, Kossuth és Váralja utcákban a 0,4 kV-os átépítéshez kapcsolódóan végeztem villanyoszlopok cseréjének felügyeletét. Régészeti megfigyelést egyetlen helyen tudtam tenni, de a rendkívüli hóhelyzet és a kivitelező mulasztása folytán az oszlop helyének kiásásánál nem voltam jelen.

A Gárdonyi utca és annak északi folytatását jelentő Váralja utca határán, a sánc lábánál fekvő nagy kanyarban az ekkor már álló villanyoszlop kidobott földjében embercsont-töredékeket figyeltem meg, amelyek valószínűleg egyetlen sírhoz tartoznak. A megbolygatott sír a szakirodalomból régóta ismert avar temetőhöz tartozik, amelyből már a 19. század vége óta kerültek elő sírok és leletek.⁵⁹

K. NÉMETH ANDRÁS

189. Rigyác határa (Zala megye) Ő

A Nagykanizsai és a Letenyi kistérségekben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 17.–július 3. között végeztük el az MNM NŐK munkatársai. A vizsgálat a tervezett nyomvonal tengelyétől mintegy 50-50 m széles sávban történt, mely 69 régészeti lelőhelyet érintett. Ennek során Rigyác határán két lelőhelyet tudtunk hitelesíteni.

Alsómező (KÖH 31515): Rigyác közigazgatási határán, a 7-es sz. főút D-i oldalán, 1,2–1,9 m magas kukoricatáblában, rossz megfigyelési körülmények között tudtuk hitelesíteni a nagy kiterjedésű lelőhelyet. A felszínen sok őskori kerámiatöredéket, egy őrlőkő darabját és 4 pattintékot találtunk a Bűdös-patakra lefutó Ny-i domblejtőn.

Kis-hegy-hát (KÖH 40672): A 7-es sz. főút É-i oldalán, a Szuloki-forráshoz vezető aszfaltos út melletti napraforgótáblában, közepes megfigyelési körülmények között kevés őskori kerámiatöredéket gyűjtöttünk, melyekkel hitelesíteni tudtuk az ismert lelőhelyet. Úgy tűnik, a lelőhely kiterjedése D-i irányban nagyobb a korábban ismertnél, lehúzódik a 7-es főútig.

Munkatársak: Spolár Erika, Faiszt Szabina, Könczöl Laura és Radics András technikusok.

TOKAI ZITA MÁRIA

190. Romhány határa (Nógrád megye) U, Kk?, Ú, I

A Magyar–szlovák DN 800 gázszállító tranzit vezeték nyomvonalában, a település határán az alábbi lelőhelyeket kutattuk.

Farkasok (KÖH 84801): A Bánkot Romhányval összekötő műúttól É-ra, a Farkasok nevű határrészen, egy K–Ny-i irányú dombháton, szakfelügyelet során figyeltük meg a lelőhelyet. 2013. július 17–23. között végeztük el feltárását, a 22+175 22+220 km szelvények közötti 0213/4 hrsz.-ú területen. A feltárt terület 217,3 m² nagyságú volt, ebből 149,2 m² volt pozitív. A megfigyelt humuszvastagság 40–50 cm között volt.

A lelőhelyen 6, a késő neolitikumra keltezhető régészeti jelenség (5 gödör és 1 árok), valamint 1 bizonytalan datálású (késő középkori?) gödör került feltárássra.

Forrás (KÖH 84803): A Bánkot Romhányval összekötő műúttól É-ra, a Forrás nevű határrészen, egy K–Ny-i irányú dombháton, szakfelügyelet során figyeltük meg a lelőhelyet. 2013. július 18–25. között végeztük el feltárását, a 21+50 21+185 km szelvények közötti 0213/15 és 79 hrsz.-ú területen. A feltárt terület: 670,92 m² nagyságú volt. A megfigyelt humuszvastagság 40–50 cm között volt.

A lelőhelyen 3, a késő neolitikumra, a lengyeli kultúra időszakára keltezhető régészeti jelenség (gödör), valamint 3 leletanyag nélküli gödör került feltárássra.

Tereskei út (KÖH 84799): A Bánkot Romhányval összekötő műúttól É-ra, a Tereskei-út nevű határrészen, egy K–Ny-i irányú dombháton, szakfelügyelet során figyeltük meg a lelőhelyet. 2013. július 24–25. között végeztük el feltárását, a 19+980 20+200 km szelvények közötti 0213/105 és 108 hrsz.-ú területen. A feltárt terület összesen 104,42 m², ebből a neolitikumra datálható rész 49,27 m², a töle D-i irányban elhelyezkedő újkorinak bizonyuló terület 55,1435 m² nagyságú volt.

A lelőhelyen 2 régészeti jelenség került feltárássra. Az SNR-1 (gödör) a késő neolitikus lengyeli kultúra települési objektumának bizonyult, míg az SNR-2 (gödör) aljáról újkori vastárgy rozsdásodott töredékeit és néhány újkorra keltezhető kerámiatöredéket bontottunk ki. A két objektum, nagy távolsága és az újkori objektum nagy valószínűséggel 18–19. századi keltezése miatt nem egy lelőhelyként írható le.

Munkatársak: Nicklas Larsson régész és Kiss László technikus.

BÓKA GERGELY

191. Sajókeresztúr, Malomszer 3. (KÖH 90189)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Kő

Szabó Róbert helybeli lakos bejelentést tett, miszerint faültetés során a kertjében, valamint a kertje mögötti szántóföldön régészeti leletekre (kerámiatöredékek, hamvasztott emberi csontok, bronzdarab) bukkant. Az előkerült leleteket behozta a Herman Ottó Múzeumba. A bejelentés nyomán 2013. február 27-én leletmentést és terepbejárást végeztünk az érintett területeken.

A leletmentés során összesen 3 késő bronzkori (pilinyi kultúra) hamvasztásos temetkezés helyét, illetve nagyon rossz állapotú maradványait lehetett csak megfigyelni és dokumentálni. Az urnás, hamvasztásos rítusú 1. sz. temetkezésből *in situ* pozícióban semmit nem tudtunk megfigyelni, mivel gödörásás során került elő. Kizárólag a leletanyaga maradt meg, melyet a bejelentő hiánytalanul beszolgáltatót a múzeumnak. A 2. sz. szórt hamvasztásos rítusú temetkezés szintén gödörásás során került elő, de a leletmentés során kis részét dokumentálni lehetett. A patics- és szénpettyes beásás É-i szélénél hamvakat és egy kis bronztárgyat tudtunk megfigyelni. A gödörásás során ebből a sírból előkerült leleteket a bejelentő szintén átadta. A 3. sz. temetkezést a bejelentő a kertjével szomszédos szántóföldön találta. A leletmentés során bebizonyosodott, hogy ez egy kiszántott urnás, hamvasztásos temetkezés, melyből csak kevés urnatöredék és emberi hamvak maradtak meg.

A bejelentő kertje mögötti szántóföldön terepbejárást végeztünk. A területen a közelmúltban mélyszántást végeztek. Ennek során nagyon szórványosan jelentkező középkori cserepek mellett további hamvasztásos sírokra utaló kerámiatöredékeket és kalcinált emberi csontokat találtunk. Az apróra töredezett cserepek és a rendszertelenül szóródó hamvak alapján az itt található késő bronzkori hamvasztásos temető erősen szétszántott állapotban van.

A késő bronzkori temető a Bábony-pataktól közvetlenül D-re emelkedő, a Sajó árterét Ny-ról kísérő, megközelítőleg ÉNy–DK-i irányú magaslaton és annak K-i lejtőjén található, Sajókeresztúr Malomszer elnevezésű határrészen.

A Herman Ottó Múzeum munkatársai 2010-ben beruházáshoz kapcsolódóan helyszíni szemlét végeztek Sajóecseg és

⁵⁹ Kiss Gábor – Somogyi Péter: Tolna megyei avar temetők. *Dissertationes Panonicae* III. 2. Budapest 1984, 125–128.